

020810-1

„Smysl konečnosti“ spočívá v tom, že také naše subjektivita někde končí, má nějaké hranice, nějakou mez: a teprve za touto mezí začíná něco, co není součástí ani složkou naší subjektivity, ale přesto se může naše subjektivita resp. my se můžeme prostřednictvím své subjektivity k tomuto „mimosubjektivnímu“ vztáhnout. Mnohem důležitější je však analogická struktura, která se týká subjektu bez ohledu na jeho subjektivitu, tj. subjektu také mimolidského, dokonce snad subjektu nejnižší úrovně (což je zapotřebí důkladněji prozkoumat a vyložit). Každý subjekt je také konečný a má své hranice, své meze, za nimiž už není „on“ sám, nýbrž „něco jiného“ než „on“. Uvědomit si svou konečnost znamená něco zásadního: subjekt, který neví o své konečnosti, vlastně neví o světě, není schopen se vztáhnout ke světu, protože je stále uzavřen ve své subjektivitě (a subjektivnosti, je-li jí schopen) a tedy ve svém „osvětlení“. Teprve zřetelné vědomí, že jako subjekty jsme postaveni tváří v tvář nejen „věcem“, nýbrž světu (neboť „věci“ mohou být naše konstrukce, zatímco „svět“ je právě tím, co je kolem nás, co nás obklopuje a objímá, čím jsme nesení (jak to formuluje Jaspers v návazání na některé starořecké myslitele a jak se pokouší ustavit filosofickou disciplínu, „periechontologii“, která už definitivně zanechá marných pokusů pochopit svět jako množinu všech věcí, jako „hromadu“ všeho toho, co je „před“ námi – tedy „před-mětně“, co je zameteno a smeteno před nás a tedy „před-meteno“, ale která se plně soustředí na to, co nikdy není a nemůže být „před“ námi jako „předmět“, už třeba jen proto, že to je – jako právě „svět“ kolem nás, takže my jsme vždycky „v tom“, uvnitř, zapuštění a zapletení do celosvětových, celovesmírných souvislostí). Teprve subjekt, který ví o své konečnosti, o mezích své subjektivnosti (i subjektivnosti), ví skutečně, co to znamená myslet na to, co je za těmi mezemi, co je svět, který není ustaven ani definován námi jako subjekty. A teprve pak můžeme o „bytí“ takového subjektu mluvit (a myslet) jako o „bytí na světě“, kdežto až dosud to bylo jen „bytí ve světě“, přesněji „bytí v osvětlení“ (tedy v jakémsi osvojeném světě či osvojeném okolí, prostředí, jehož byl subjekt jakoby středem). Právě proto nemá ani dost dobrý smysl chtít se v tomto ohledu přizpůsobovat němčině, kde slovo Dasein je filosoficky zatěžováno novými a novými konotacemi, neboť charakteristika bytí ve světě není základně ani převažujícím způsobem rozvržena oním „da“, tj. zde, tu. na tomto místě a v této chvíli. Bytí ve světě už jako bytí je časové, tj. časově rozprostřené, trvající od – do a v tomto rozmezí bytostně proměnlivé. Žádný jednotlivý okamžik není sám o sobě rozhodující a schopný plně reprezentovat celé „bytí“, které je „koextenzivní“ s trváním subjektu od jeho počátku až po jeho konec (což obojí jsou jeho meze, jeho hranice). Jen sám celek je celkem, nic menšího, nic částečného jej nemůže zastoupit – celek je nejen prostorově, ale hlavně časově ničím nezastupitelný.

(Písek, 020810-1.)